

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ВПЛИВУ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

**СУХОВЕРХИЙ В.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ, КОСОВ І.І., АСПИРАНТ,
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

У статті досліджено економічну сутність категорії інфраструктурного забезпечення. Проаналізовано можливості оцінки ролі і значення функціонування інфраструктури для зростання економічного ефекту господарювання аграрних підприємств.

In article the economic essence of a category of infrastructural maintenance is investigated. Possibility of an estimation of a role and value of functioning of an infrastructure for growth of economic benefit of managing of the agrarian enterprises is analysed.

Постановка проблеми. Функціонування розвиненої інфраструктури на селі є одним з вирішальних факторів забезпечення сучасних стандартів життя населення. Сьогоднішня соціально-економічна ситуація на рівні окремих селищ може бути охарактеризована, як надзвичайно складна: відбулося помітне скорочення чисельності підприємств, установ і організацій інфраструктури села; внаслідок незадовільних умов роботи і проживання на селі та подальшого ускладнення демографічної кризи спостерігається руйнація, скорочення поселенської мережі. При цьому така ситуація має прямий вплив на економічний розвиток аграрних підприємств України, оскільки саме інфраструктура сприяє забезпеченню потреб матеріального виробництва в кваліфікованих кадрах, формуванню кадрового резерву, відтворенню та закріпленню їх на певній території.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі проблеми формування і розвитку інфраструктури знайшли відображення в роботах К. Маркса, П. Самуельсона, К. Макконела, С. Брю, Г.С. Воробйової, Л.А. Ібрагімова, Л.Д. Котлярова, Н.В. Каленської, С.Ю. Максимової, М.М. Мамчина, В.О. Маслака, П.Т. Саблука, М.Й. Хорунжого, О.О. Федосєєвої, О.В. Ципліцької, І.Ф. Чернявського та інших.

Незважаючи на існування значного досвіду наукових пошуків в цій сфері, серед економістів досі немає єдиного науково

обґрунтованого висновку щодо ролі інфраструктурного забезпечення в формуванні економічного ефекту в діяльності аграрних підприємств.

Основний матеріал дослідження. Ми вважаємо за необхідне, в процесі дослідження питань інфраструктурного забезпечення розвитку аграрних підприємств, акцентувати увагу, перш за все на можливості оцінки ролі і значення функціонування інфраструктури для зростання економічного ефекту господарювання аграрних підприємств, економічній сутності категорії інфраструктурного забезпечення, характері впливу екзогенних та ендегенних факторів його формування.

Підкреслюючи значимість розвитку інфраструктурного забезпечення для ефективного господарювання аграрних підприємств, необхідно відмітити, що здебільшого тут слід мати на увазі саме соціально-виробничу інфраструктуру села, як територіально відокремлену структурно-функціональну систему.

Вплив інфраструктури більш об'єктивно та не статично можна здійснити перш за все на рівні окремого підприємства, тобто на рівні формування й функціонування певного суб'єктно-диференційованого інфраструктурного забезпечення.

Сьогодні інфраструктурне забезпечення здебільшого розглядається науковцями в рамках організації інноваційного розвитку підприємств, тому визначення, які зустрічаються в сучасній літературі мають переважно обмежений функціонально специфікою досліджень. Немає обґрунтування самої економічної категорії «інфраструктурне забезпечення», хоча для цього є достатньо вагомих підстав.

На нашу думку, основою вектору наукового пошуку при обґрунтуванні даної категорії повинно бути підприємство, яке розвивається під впливом певних екзогенних умов функціонування ринкової інфраструктури (соціальної, виробничої, інституціональної) відповідних специфіці галузі та ендегенних факторів впливу на його господарчу діяльність. Інфраструктурне забезпечення є, так би мовити, конкретним варіантним об'єднанням необхідних для підприємства функцій, реалізація яких повинна забезпечити необхідні умови для його ефективного господарювання відповідно до зазначених факторів впливу. При цьому варіантність об'єднання підкреслює не статичність

формування інфраструктурного забезпечення та необхідність пошуку його найбільш оптимального складу та функціонально-просторої архітектури. За виконання цих функцій «компетентні» різні інститути та об'єкти інфраструктури відповідно до їх розмежування за функціональним критерієм.

Таким чином, під інфраструктурним забезпеченням слід розуміти конкретне варіантне об'єднання об'єктів інфраструктури різного функціонального призначення, які з урахуванням екзогенних та ендегенних факторів впливу призвані створювати умови для ефективної економічної діяльності й розвитку ринкових суб'єктів.

Висока значимість інфраструктурного забезпечення розвитку аграрних підприємств реалізовується в їх економічному ефекті за двома напрямками:

1. Перший напрям – фінансові інвестиції (державні або приватні асигнування) у підтримку та розвиток інфраструктури. Здебільшого економістами [3], відповідний емпіричний вплив інфраструктури на економічний результат діяльності окремого аграрного підприємства оцінюється за допомогою модифікованих за різними математичними принципами виробничих функцій (модель Коба-Дугласа, модель Солоу, моделі ендегенного росту та ін.).

Так, В.О. Маслак в своєму дослідженні впливу інфраструктури на розвиток підприємств при застосуванні виробничої функції Коба-Дугласа (1) виходив з тези, що виробнича інфраструктура – це настільки всеохоплююче поняття, що технологію виробництва можна уявити як її складову [3].

У виробничу функцію Коба-Дугласа ним було введено коефіцієнт інфраструктури I [3]:

$$Y = I \cdot K^\alpha \cdot L^{1-\alpha}, \quad (1)$$

де Y – продукція, яку виготовляє підприємство, в одиницях продукції або в одиницях вартості продукції;

I – коефіцієнт, який в функції Коба-Дугласа характеризує продуктивність технології виробництва підприємства, а в даній моделі буде характеризувати продуктивність, що забезпечується функціонуванням інфраструктури;

K – обсяг капіталу підприємства;

α – стала із значенням $0 \leq \alpha \leq 1$, яка показує частку капіталу в

доході;

L – кількість найманих працівників (кількість праці).

Інший підхід до емпіричного аналізу впливу інфраструктури був запропонований О.О. Ципліцькою [4], в рамках якого в модифікованій виробничій функції Коба-Дугласа використано три фактори, що мають визначати обсяги випуску: капітал, робоча сила та інфраструктура. У загальній формі модель виглядає як:

$$Y = A \cdot K^{\alpha} \cdot L^{\beta} \cdot Inf^{\gamma}, \quad (2)$$

де Y – обсяг випуску; A – загальний фактор продуктивності наявної технології; α , β , γ – частки капіталу, праці та інфраструктури у випуску; K , L , Inf – відповідно, капітал, робоча сила та інфраструктура.

Соціально-економічну інфраструктуру описано в моделі інтегральним показником, який розраховано методом головних компонент.

2. Другий напрям пов'язаний з двома аспектами формування трансакційних витрат:

— необхідно виокремити в діяльності підприємства трансакційні витрати на здійснення інфраструктурного забезпечення [2];

— при реалізації ринкового механізму відбувається зниження трансакційних витрат у сфері обслуговування, які проявляються у розширенні ринків збуту, прискоренні обігу капіталу та покращенні якості вхідних ресурсів [4].

Висновки та пропозиції. Об'єктивна значимість інфраструктури проявляється на рівні окремого підприємства, тобто на рівні формування й функціонування певного суб'єктно-диференційованого інфраструктурного забезпечення, що призначено створювати умови для ефективної економічної діяльності й розвитку аграрних підприємств.

Досліджені напрями формування економічного ефекту впливу інфраструктурного забезпечення на розвиток аграрних підприємств є основою для подальшого наукового пошуку найбільш економічно обґрунтованого механізму розподілу фінансових коштів на здійснення інфраструктурного забезпечення (з урахуванням наявних й різних за характером формування трансакційних витрат) в рамках реалізації раціональних принципів функціонально-просторового моделювання його архітектури.

Література.

1. Воробйова Г.С. Значення інфраструктури в сучасному процесі розвитку суспільства / Г.С. Воробйова // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – 2009. – № 3. – С. 10 – 15. – (Серія «Економіка»)

2. Каленская Н.В. Методология формирования инфраструктурного обеспечения инновационного развития промышленных предприятий: автореф. дис. на соискание ученой степени докт. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (управление инновациями)» / Н.В. Каленская. – Казань, 2010. – 52 с.

3. Маслак В.О. Ринкова інфраструктура та її вплив на економічне зростання виробництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.06.02 «Підприємництво, менеджмент і маркетинг» / В.О. Маслак. – Львів, 2002. – 19 с.

4. Ципліцька О.О. Соціально-економічна інфраструктура як фактор зростання трансформаційної економіки України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / О.О. Ципліцька. – К., 2005. – 23 с.